

Päätoimittaja Vesa Määttä

K. L. Oesch Raudun taistelussa 1918

*Kenraali K L Oesch Viipurissa 31.8.1941
(SA kuva)*

Karl Lennart Oeschistä (1892–1978) ei alun perin pitänyt tulla sotilasta. Hän piti itseään pasifistina. Tämä unohtui, kun toiveet Suomen valtiollisesta vapaudesta konkretisoituivat vähitellen suoraksi toiminnaksi. Se myös vei hänet sotilasuralle. Se alkoi 1915 Saksassa. Hänet tunnetaan varsinkin kesän 1944 tapahtumien myötä. Tuolloin Suomeen kohdistui Neuvostoliiton suurhyökkäys ja jääkärikenraaliluutnantti Oesch johti Kanaksen joukot torjuntavoittoon.

Harhaanjohdetut

Vasemmiston radikaalit veivät Suomen punakaartilaiset väkivallan tielle, kun vallankaappaus 27.–28. tammikuuta 1918 onnistui Helsingissä ja eteläisessä Suomessa. Näihin aikoihin ylipäällikkö Mannerheim määräsi joukkonsa riisumaan Etelä-Pohjanmaan neuvostovenäläiset joukot aseista. Sitä ennen olivat jo pohjoisen Karjalan venäläiset yksiköt antautuneet suoje-luskunnille.

Oeschin mielestä Saksassa sotilaskoulutuksensa saaneiden jääkäreiden suunnitelmat eivät olleet toteutuneet alkuperäisten toiveiden mukaisina, kun kansa ei noussut-

kaan yksimielisenä miehittäjiä vastaan. Kävikin niin, että vastarinta keisarillisen Venäjän toimenpiteitä kohtaan oli muuttunut vastarinnaksi uutta äärimmäisyyspolitiikkaa vastaan. Oesch koki, että harhaanjohdetut maanmiehet olivat hakeneet tukea toiminnalleen Neuvosto-Venäjän joukoilta. Vuoden 1918 traagiset kuukaudet merkitsivät Oeschille vapaussotaa erityisesti sen vuoksi, että suuri osa hänen kohtaamistaan vihollisista oli neuvostovenäläisiä joukkoja. Näihin aikoihin hänen negatiivinen suhtautumisensa poliittisia ääriliikkeitä kohtaan vahvistui.

Karkeasti arvioiden valkoisen ja punaisen Suomen jako kulki Porin, Tampereen, Heinolan ja Lappeenrannan sekä Viipurin pohjoispuolitse Laatokan rantaan Raudun tuntumassa. Sinne sekä Tampereelle kytkeytyivät sodan verisimmät taistelut.

Valkoisilla tukala tilanne

Jääkäreiden pääjoukko palasi helmikuun lopulla 1918 Suomeen. Samoihin aikoihin lähinnä venäläisistä koottu punaisten osasto oli matkalla kohti Rautua. Osastossa oli tuhatkunta miestä. He olivat saapuneet Pietarista junakuljetuksella. Mukaan oli saatu useita tykkejä sekä konekiväärejä. Heidän hyökkäyksensä pakotti valkoiset vetäytymään. Valkoisia oli ollut alle sata. He jäivät puolustukseen Raudun kirkonkylään ja ratapihan lähistölle. Hyökkääjä asettui laajalle rautatieasema-alueelle ja ryhtyi valmistelemaan sitä puolustuskuntoon. Ilmeisesti heidän aikomuksenaan oli jäädä odottamaan apuvoimia. Vihollisen puolustustyöhön käyttämä aika mahdollisti sen, että myös valkoiset kykenivät lisävoimien avulla vahvistamaan omaa puolustustaan. Vähitellen rautatieaseman ympärille muodostui hevosenkengän muotoinen saartorengas.

Raudun sijainti kartalla
(kuva www.rautu.fi)

Viikot kuluivat ankarien taistelujen merkeissä, ja valkoisten tilanne Raudun suunnalla kävi yhä tukalammaksi. Karjalan rintamalla sotatoimia johti jääkärimajuri Arne Sihvo. Hän oli huolestunut Pietarin suunnalta saamistaan tiedoista, joiden mukaan vihollinen tulisi tekemään suurhyökkäyksen maaliskuun lopulla. Sihvo sai tietää, että muun muassa kenraali K. S. Jeremejev esikuntineen oli käynyt tutustumassa Raudun rintaman olosuhteisiin. Jeremejev toimi Pietarin sotilaspiirin ylipäällikkönä ja siirtyi maaliskuun vaihteessa – piirin toiminnan lakattua – henkilökohtaisesti johtamaan Raudun operaatiota.

Valkoisten lähtökohtana oli vihollisen huoltoyhteyden katkaiseminen eli Pietarin junarata täytyi tehdä käyttökelvottomaksi. Tämän jälkeen oli tarkoitus tuhota saarretut. Sihvon alaisuudessa rykmentin (niin sanotun Karjalan Armeijakunnan 1. Rykmentti) komentajana toimineen ratsumestari Yrjö Elfvingrenin joukot lähtivät 25. maaliskuuta eteneään hyvissä puolustusasemissa ollutta vihollista

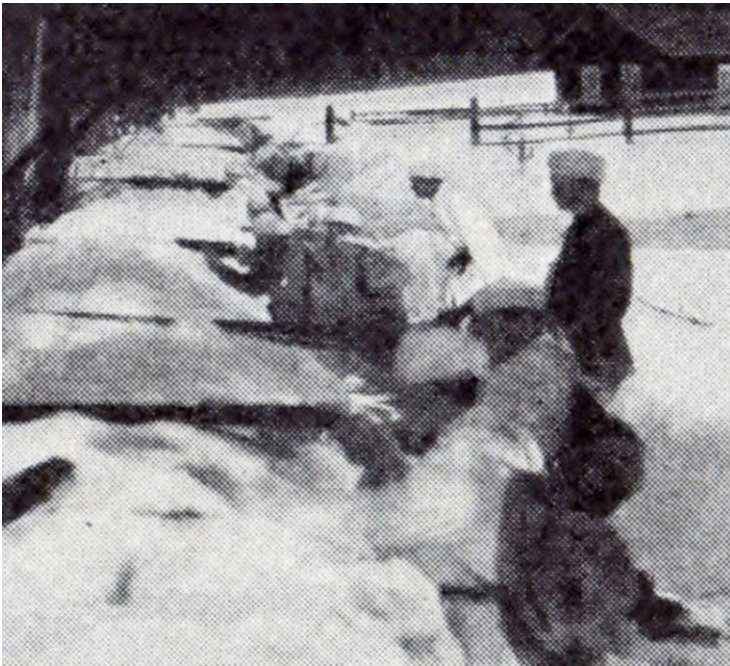
kohti. Lopulta valkoiset joutuivat vetäytymään, ja viholliselle jäi yhä kohtalaitset edellytykset vahvistaa joukkojaan. Elfvingrenin taisteluhalu ei laimentuneet, ja Sihvo antoi luvan uuteen hyökkäykseen. Siihen olisi myös Oeschin joukkojen tarkoitus osallistua.

Karjalan jääkärit

Sortavalassa Oesch oli perustanut ja kouluttanut VIII Jääkäripataljoonaa. Se – Karjalan jääkärit – oli perustettu 4. maaliskuuta. Aamulla 31. maaliskuuta pataljoona sai Mannerheimilta lähtökäskyn. Samalla pataljoona määrättiin Sihvon käyttöön. Elfvingren ei kuitenkaan malttanut odottaa vahvistuksia ja vei 30.–31. maaliskuuta joukkonsa suhteelliseen tuloksettomaan hyökkäykseen.

Kaikesta huolimatta aloite oli siirtynyt valkoisille jo ennen merkittävien vahvistusten saapumista, mutta punaisilla oli yhä mahdollisuus saada Pietarista vahvistuksia, ja venäläiset näyttivätkin olleen valmiita lähettämään joukkoja tovereiden tueksi. Pelätty suurhyökkäys oli siis mitä todennäköisin, joten valkoisten täytyi toimia ensin ja pyrkiä saamaan Raudun taistelu päätökseen. Oesch joukkoineen määrättiin välittömästi sulkemaan Raudun asemalta etelään päin vuotanut punaisten yhteys. Oeschin jääkärit sulkivat huhtikuun 1. päivänä saartorenkkaan.

Hammasta purren

Valkoisten ampumaketjua Raudussa (esitelmöitsijän kuva)

Päivät kuluivat, kunnes iltapäivällä 4. huhtikuuta Oesch sai Elfvengreniltä käskyn osallistua yleiseen hyökkäykseen. Oesch olisi halunnut enemmän valmistautumisaikaa, ja hyökätä valoisampaan aikaan seuraavana päivänä. Käskyä noudattaen ja hammasta purren Oesch vei joukkonsa hyökkäykseen noin kello 18 huhtikuun 4. päivänä. Miehet eivät kuitenkaan onnistuneet etenemään yhtenäisenä, vaikka tuohon aikaan illasta oli suhteellisen valoisaa. Kiireen vuoksi puutteelliseksi jäänyt ohjeistus lienee ollut epäyhtenäisyyden varsinainen syy. Hyökkäyksen tehoa heikensi olematon tykistötuki. Todennäköisesti

sitä ei saatu lainkaan. Lopulta hyökkäys epäonnistui. Tosin seuraavana aamuna 5. huhtikuuta Oeschin joukot onnistuivat tuhomaan pelottavan vastustajana

eli panssarijunan ja saivat runsaan sotasaaliin. Jääkärit olivat sitä lajittelemassa, kun yhtäkkiä hyökkäsi kolmisensataa punaista. He olivat venäläisiä tavoitteenaan vallata juna takaisin. Kiiwas taistelu pääsi

Osa runsaasta sotasaaliista (esitelmöitsijän kuva)

jälleen valloilleen. Hyökkäys torjuttiin vaivoin.

Taistelut olivat olleet kuluttavia, tunteet olivat pinnalla. Näin ollen myös tunteenpurkauksille löytyi edellytyksiä, ja ainakin Oeschin sekä Elfvengrenin välit joutuivat koetukselle. Heidän tapauksessaan ei ollut kysymys vaatimattomasta kinastelusta, sillä Sihvo oli joutunut 2. huhtikuuta henkilökohtaisesti selvittämään miesten välejä. Todennäköisesti riita myös viivästytti sotatoimia Raudussa.

Huhtikuun alkupäivinä Sihvolla oli Raudussa käytössään noin 1 200 miestä sekä muutamia tykkejä. Valkoisten lukumäärä lienee ollut enimmillään noin 1 400 miestä. Punaisten puolella taisteli pitkälle toistatuhatta venäläistä ja tuhatkunta suomalaista. Asekuljetukset Pietarista olivat edesauttaneet sitä, että punaiset olivat saaneet käyttöönsä muun muassa kymmeniä konekiväärejä, viitisentoista tykkiä sekä lähes rajattomasti ampumatarvikkeita.

Raudun asema vuonna 1918 (kuva www.rautu.fi)

Elfvengren painotti, että Raudun asema oli ehdottomasti valloitettava, jotta siellä olevalla vihollisella ei olisi mitään edellytyksiä saada apujoukkoja Neuvosto-Venäjältä. Elfvengrenin käski, ja valkoiset lähtivät 4. huhtikuuta taas hyökkäykseen. Lopulta sekin epäonnistui. Uudet tappiot lisäsivät masentunutta mielialaa valkoisten keskuudessa. Hyökkäykseen osallistuneista Oeschin komppanioista oli menetetty noin puolet kaatuneina ja haavoittuneina.

Kuolemanlaakso

Aamulla 5. huhtikuuta punaisten puolella alkoi tapahtua. He olivat pyrkimässä saartorenkain läpi kohti Pietaria. Valkoisten kiivasta tulesta huolimatta punaiset etenivät päättäväisesti, vaikka puolimetrisessä kosteassa hangessa kahlaaminen uuvutti. Valkoiset näyttivät joutuneen saarroksiin, mutta onnistuivat viime hetkellä saamaan vahvistuksia. Oesch määräsi muun muassa kaksi konekivääriä läheiselle mäelle. Ne tehostivat useammalta suunnalta avattua tulta. Punaisia uhattiin vähitellen joka puolelta. Viereinen laakso näytti tarjonneen vielä jonkin verran suojaa sekä poistumistien. Erityisesti konekiväärituli ulottui yhä syvemmälle laakson pohjaan, joten tie oli sielläkin katkaistu. Tuli löysi armotta kohteensa. Ruumiita oli laaksossa vierä vieressä. Heidän myötään jälkipolvet muistavat paikan Kuoleman laaksona.

Raudun taisteluiden täyttämien vuorokausien aikana kaatui VIII Jääkäripataljoonasta 119 miestä. Haavoittuneita oli yli 160. Kaiken kaikkiaan valkoiset menettivät kahden viimeisen taisteluviikon aikana lähes 670 miestä kaatuneina ja haavoittuneina. Punaisia kaatui yksistään Kuoleman laaksossa ja sen viereisillä rinteillä noin 400. Oesch muisteli, että Kuoleman laaksoon haudattiin 1 200 punaisten joukoissa kaatunutta. Monta vuorokautta kului ennen kuin kaatuneet oli haettu metsistä. Vankien lukumääräksi Oesch arvio 800.

Raudun taistelun jälkeen Karjalassakin oli aloite siirtynyt selkeästi valkoisten käsiin, ja huhtikuun alussa saavutettujen voittojen jälkeen valkoisella armeijalla tuli olemaan paremmat lähtökohdat Viipurin valtaukselle. Se tapahtui huhtikuun lopulla. Sodan päätteeksi valkoiset järjestivät voitonparaatin 16. toukuuta 1918 Helsingissä. Samoihin aikoihin noin 80 000 punaista yritti selviytyä vankileirien synkissä olosuhteissa.

Teksti Vesa Määttä

Kuvien lähteet mainittu kuvateksteissä